

Hüvasti, vana ploomipuu

Varasuvi on lõhnade nautimise aeg. Sirelid on lõpetamas, aga kohe hakkab aias hõlju-ma ebajasmiiinide ja pojengi-de peen parfüüm. Jaanipäeva paiku puhkevad magusa lõh-naga jaaniroosid.

Käes on suve kaunimad hetked. Kõik lokkab, rohe-lus on veel kevadiselt värske. Selle ilu keskel on paraku ka kurbi hetki. Näiteks kui pead hüvasti jätma aastate jooksul armsaks saanud puuga.

Kunagi oli meil seitse ploomipuud. Aedlinna väikese krundi kohta selgelt liiga palju, aga ma mõistan ka oma vanemaid, kes need aastaküm-neid tagasi õhinaga istutasid. Värske aiapidajatena tahtsid nad ju kõike proovida.

Ploomiuputuse aastail kirusime, et miks peab puid nii palju olema. Ploomilaadungid hallitasid sahvris, samas oli ploomivaesel aastal mõ-nelt ikka midagi suhu pista.

Aeg läks ja ploomipuude read hakkasid hõrenema. Talvekülmad noppisid vanaks ja külmaõrnaks muutunud puid üksteise järel välja. Esialgu polnud sest midagi, aga kui ma sel kevadel märkas-in, et ka 'Emma Leppermann' on minemas, tundsin suurt kur-bust. Armsaks saanud lopsa-ka silueti asemel on nüüd aia-serval harjumatu tühjus.

Selle kaotusega tuleb aga leppida. Nagu inimesed, pole ka ploomipuud igavesed.

Tema läheb, andes meile võimaluse proo-vida uusi sorte ja neist rõõ-mu tunda.

KAJA KURG

Kuidas vabaneda kirikakrast?

Ma ei ole siiani aru saanud, kas kirikakar on umbrohi või ilutaim. Murus on ta jõuliselt peale tunginud ja paiguti muutunud ainuvalitsejaks, millest tahaksin vabane-da. Piinlik ju õitsevate lillede peal tallata. Ka pole väikeaias laste-le teist mänguplatsi.

Vastab

MARIANNA-HELEENE SAAR

Umbrohi või ilutaim? Kumb ta siis tegelikult on? Levinu-mad rahvapärased nimed on peamiselt hellitava loomuga, nt margareeta, maarjalill, vähem levinud on marilill, roosamariid, aga ka sellised, mis viitavad pigem umbrohtudele – annepersed, kana-pasalilled, hanepersed.

Harilik kirikakar (*Bellis perennis*) on madalakasvuline (kõrgus 3–15 cm) juurmise lehekodariku-ga mitmeaastane taim. Lehed ja varred on hõredalt karvased. Lehed jäävad talveks rohelisteks. Taimemäärajas märgitakse õitseajaks juuni kuni september, aga tegelikult õitseb ta murus kogu vegeta-siooniperioodi vältel ja kauemgi.

Ühel soojal talvel leidsin Tallin-na Botaanikaiaia murult õitseva kirikakra veebruari alguses, oli 2 cm pikkuse varrega.

Omal ajal Kadrioru pargis läbi viidud uuringute alusel ja ka kirjan-duses esinenud väidete põhjal levib harilik kirikakar paremini neutraal-setel ja aluselise reaktisiooniga tihe-damatel viljakatel muldadel.

Kirikakar ei ole meie looduslik taimeliik, vaid on kultiveeritav aia-ja ilutaimena. Lillepeenardelt on ta sattunud murusse. Mandri lääne-osas ja saartel on ta metsistunud.

Ta on iseviljastuv, putuktolmle-ja, seemned levivad tuule, sipelgate ja lindude abil, ka jalanõudega. Murus paljuneb veel vegetatiivsete lühivõrsetega, mis arenevad rosetileh-tede kaenlas. Hästikohanenud liik, mis levib suurte laikudena ning tõr-jub kõrrelised murutaimeid välja.

Noored lehed on kevadel vita-miinirikkad, neid on kasutatud ja kasutatakse nüüdki salatiks. Rah-vameditsiinis on tarvitatud taime reuma ja artriidi raviks, juurte tõm-mist skorbuudi vastu ja lehti plaast-rina värskelele haavadele verejook-su peatamiseks.

Üksikud puhmikud võib välja rohida. Murus laiutamist aitab vä-hendada regulaarne niitmine 2–3 cm kõrguselt, see pidurdab kirikak-ra seemnete valmimist, ja muru ti-hendamise juurdikulvi teel. Tihe-das murus ei ole seemnetel idane-misruumi.

Suurtel aladel nagu jalgpalli-väljakud ei pääse keemilisest tõr-jest. Tõrjevahenditega tuleb muru töödelda mitu korda. Preparaati-dest on soovitatud selliseid nagu Mustang, Banvel 45, Glean 75 DF ja paagisegud Granstar Preemia + MCPA + Starane 180 ning Primus + Granstar Preemia + MCPA.

Tavaline, kõige rohkem murudele kasutatav kemikaal Starane 180 ük-sinda kirikakra tõrjeks eriti ei mõju. Tulemuslikum on, kui Staranet kasu-tada paagisegus kas Granstar Pree-mia või MCPAga enne õitsemist.

Koduaias on parem ta käsitsi väl-ja rohida. Kirikakar ei levi niitmise-ga, ka ei ole tal mullas sigisibulaid, nii et regulaarse eemaldamisega saab tema levikut kontrollida ning sundida taim lillepeenrasse, kus ta meile silmarõõmu pakub.